

# DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

## Premičninski kredit.

Pri našem kmetu in obrtniku moramo dostikrat konstatirati, da prodajata v sili svoje pridelke ozir. izdelke naravnost za sramotno ceno, ker ju žene sila. Treba plačati davek, obresti itd.; denarja ne more dobiti, tako, da mu drugzega ne preostaja nego, kar ima na razpolago, pod lastno ceno prodati.

Gotove vrste ljudje tako dobro poznajo našega kmeta, da nalašč čakajo na oni čas, ko vedo, da ima kmet največ plačil in še-le tedaj kupujejo vino, debelo živino itd. Kolikokrat se zgodi, da mora kmet v sili prodati celo žito, ki ga bi še sam doma rabil, ali pa svinje, katere bi moral sam doma zaklati; na spomlad pa siromak kupuje drago moko in mast zopet pri trgovcih.

Naš obrtnik ima večkrat na razpolago izdelke, ki vsebujejo precej vrednosti. V teh izdelkih je morda dve tretjini denarja, katerega dolguje na menicah liferantu. Za prihodnji semenj je izdelke pripravil. Zali-bog pritise huda burja, razžene kupce, in siromak pelje vso robo s stroški nazaj. Predno je prihodnji semenj, pa zapade menica pri liferantu, denarja ni vzeti nikjer in siromak zagrezne v stroške in morda celo v popolen propad.

To so žalostne razmere; žalostne so pa še tembolj, ako pomislimo, kako so po nekod ljudje že ostrašeni. Okoli Novega mesta so nekaj časa kmetje in obrtniki neverjetno lahkomišelnost jemali posojila in drug drugemu hodili za poroka. Koliko nedolžnih je prišlo vsled te lahkomišelnosti na rob ali pa celo v popolen propad.

Te žalostne izkušnje so tako vplivale na kredit naših kmetov in obrtnikov, da marsikateri kmet in obrtnik, ki je sicer res pošten, ne dobi več nikjer poroka niti za najmanjšo svoto. Posledica tega je, da se kmet in obrtnik ne more več gibati, da ga lahko celo še tako majhen dolg požene na boben.

To nas mora nehote navajati, kako naj vsaj deloma pomagamo v taki sili kmetu in obrtniku in vsaj deloma zamašimo žalostne kreditne razmere.

Z izboljšanjem mobilijarnega kredita bi se gotovo dalo velik del te mizerije popraviti! Do sedaj ni bilo niti kmetu, niti obrtniku mogoče svoje premičninsko premoženje izrabiti za kredit. Doslej naš kmet ni mogel zastaviti svojega konja, vola, kašče žita ali sod vina! Doslej našemu obrtniku ni bilo dano n. pr. dodelano pohištvo, podoba, čevlje, ali kako podobno blago v sili izrabiti za kredit. Manjkalo je enemu kot drugemu institucij, ki bi kaj takega omogočile.

Da še do sedaj ni primerne institucije za mobilijarni kredit, je kriva tudi veliko naša zakonodaja, tičoč se pridobitve zastavne pravice na premičninah. Po našem zakonu se dobi zastavna pravica le na ta način, da se zajedno vzame predmet v svojo posest ali pa, da označimo na predmetu zastavno pravico z za vsacega vidnimi znaki.

Ako hočem sosedu zastaviti za posojilo n. pr. sod vina, ne zadostujejo le besede, ampak vino mora tudi imeti sam ali pa pri svojem pooblaščenju pod ključem ali pa na sodu za vsacega vidno označiti zastavno pravico n. pr. „zastavljeno za N. N.“. Seveda je prvi način najbolj varen, ker ima predmet sam v svoji izključni posesti, med tem, ko lahko n. pr. napis kmalu kdo odstrani in predmet proda naprej, ne da bi kupec za mojo zastavno pravico vedel. Nerodno je pa vlačenje kakih težjih predmetov v druge prostore, ki vrhu tega morajo biti za to na razpolago, kar seveda tudi stane. Pri malih predmetih je to seveda malenkost, ni pa tako pri kmečkih pridelkih in večjih obrtnih izdelkih.

(Dalje sledi.)

## V bratskem objemu.

Slovenski liberalci in ogerski magnatje sosčastnimi izjemami srečno prijadrali

skupaj. Kdo bi si to mislil? Saj so vendar ravno slovenski liberalci najhujše obsojali svoj čas samoderžno madžarsko politiko, ki neusmiljeno zatira vse nemadžarske narode. Kake reči je „Narod“ počenjal zaradi hrvaškega absolutizma, kake tabore so liberalci sklicevali za časa Hedervarija na Hrvaškem, sedaj pa prijateljstvo?

Svet se suče in naši liberalci pa še hitreje kakor svet. Pred kratkim je namreč ogerski magnat grof Tisza govoril o političnem položaju na jugu vsled sarajevskega atentata v ogerski zbornici. Mesto pa, da bi postavil Srbe na pranger, je napadal le hrvatske pravaše, ki so znani kot najbolj patrijotična stranka na Hrvaškem. Hvalil je na vse pretege hrvatsko-srbsko koalicijo, ki sedaj pod predsedstvom Srba na Hrvaškem vlada. Res lepe reči! Sicer pa „gliha vkup štrih.“ Madžarskim magnatom je najmanj pri sreju naša država in njim bi bilo ljubše, da bi se že raje danes nego jutri ločili od Avstrije. Madžarsko zvestobo dobro poznamo; saj so jo že dostikrat pokazali, saj je bila že večkrat tako velika, da jo je morala Avstrija z orožjem krotiti.

Nič čuda torej, ako hvali madžarski magnat s tako gorečnostjo ravno oni element v Hrvatski, ki je Avstriji ravno toliko zanesljiv, kakor madžarski magnati sami. Razumljivo je, da ti magnati ne znajo ceniti katoliških Hrvatov, ker jim ti delajo veliko zapreko pri njihovi razdiralni politiki. Saj še Madžari gotovo niso pozabili onih časov, ko so cesarju zvesti Hrvati pod banom Jelačičem Madžarom plačevali njihovo nezvestobo. Zato je madžarskim magnatom seveda ljubši Srb, nego Hrvat; prvega oči so obrnjene proti Belgradu, katoliški Hrvati pa iščejo svojo rešitev in svojo bodočnost edino na Dunaju. Kdor pa utrjuje Avstrijo, ta je madžarskim magnatom že od nekdaj neljub.

In madžarski veljaki si lahko štejejo v veliko čast, ker niso osamljeni; na njihovi strani so se našli tudi slovenski liberalci.

Kdo je slastnejše zagrabil za hvalo madžarskih magnatov, kakor slovenski liberalci in njihovo takozvano glasilo inteligence „Slovenski Narod“. Naši liberalci, ki so še komaj nehali vpiti nad madžarskim sistemom na Hrvaškem, sedaj že hvalijo in odobravajo protinarodno in protihrvatsko madžarsko politiko!

To vam je absolutna narodnost. To je narodni radikalizem, da mu ga ni para. Samo da je radikalno! Če je potem radikalno podiranje, ali radikalno razgrajanje, ali radikalno napredovanje v neumnosti, to je Narodovcem vse eno, samo, da je radikalno. Tudi beseda (absolutno) se je našim liberalcem tako priljubila, da so vedno veseli, ako jo slišijo; če je potem absolutna narodnost tudi absolutna neumnost in nedoslednost, kaj to njim mar; samo, da je „absolut“ in da so sami „absolut“. Sedaj slučajno so videli največji radikalizem in absolutnost v tem, da odobravajo madžarsko protislovansko in raznarodovalno politiko. In zakaj? Ker so Madžari in Srbi bolj „radikal“, pa bolj „absolut“, kakor so veri in cesarju zvesti Hrvatje. Kaj ne? Saj se razumemo!

## Okrajna učiteljska konferenca v Novem mestu.

Okrajna učiteljska konferenca za novomeški okraj se je vršila 15. julija v Novem mestu. Pred konferenco je bila ob polu 9. uri v kapiteljski cerkvi sv. maša, katero je služil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Med sv. mašo je kapiteljski pevski zbor, pomnožen z učiteljstvom, krasno pel pod vodstvom znanega skladatelja in kapit. organista g. Ign. Hladnika.

Po sv. maši smo se podali v novo gimnazijsko poslopje, kjer smo imeli svoje zborovanje. Konferenco je otvoril g. okr. šolski nadzornik Iv. Štrukelj, ki se je uvodoma spominjal zverinskega zločina v Sarajevu, ki je nam Slovencem vzel toliko

## LISTEK.

### Togota, sleparstvo in ljubezen.

(Dalje.)

„Oh, težka je ločitev od svoje ljube žene!“ tako je govoril sam s seboj Urh, ko je prišel v prazno hišo po pogrebu blage rajneke. — Kamorkoli je pogledal, povsod je bilo vse prazno in tužno; ni nje, ni sinka! In on sam pa se je moral preganjati z židi. Prišla je lepa žetev. Lepo je vse kazalo, tudi Urhovo polje, toda vse to je požrl žid. Lepo je spravil v kozolce obilno krme, toda za žida. Zvonilo je poldan; staro in mlado se zbira okolu mize, on je moral pa stradati! Namesto njega je kosil žid! — In kar so se sosedje natihoma pomenkovali, se je vresničilo. Žid je nategoval zmirom bolj in bolj zanjko okolu vratu svoje žrtve, tako dolgo, da je ubogege Urha popolnoma udušil. Prišlo je vse na „kant“ in v židove roke! Posestvo je bilo prodano; grozno!

Bila je noč. Z nekoliko novci v žepu je bil pognan Urh iz svojega posestva — kam? Sam ni vedel. Prišel je mimo pokopališča. Tam-le je grob njegovih rajnkah! Nevidna moč ga je vlekla tje, da bi še

od prsti zemlje, ki mu jo je žid pustil od njegovih rajnkah, vzel slovo in potem — križem sveta! — Zdihoval je na grobeh! „Oh, vse, vse mi je vzeto. Bog mi je vzel najboljšo ženo in upalnega sina, sleparski žid premoženje, mene naj pa vzame hudič! — Pojdem po svetu. Tam me nihče ne pozna; postal bom hudobnež, kakor jih je mnogo po svetu! Da potepuh bom!“

Ko si je tedaj naš Urh izbral svojo novo prihodnjo službo, da postane hudobnež in potepuh, se je hotel podati po svetu. Vendar popreje pa se je moral oglasiti še pri domačem krčmarju. Vstopi v gostilno, naroči si brlayke. Pokrepčan z grenko pijačico koraka naprej proti bližnjemu mestecu in ni pogledal ne na desno, ne na levo. Kar ga vzdrami iz njegovih globokih misli znani glas, glas onega uradnika, ki mu je nekoč prerokoval pogin vsled obilnih procentov.

„Kako je mož?“ ga ogovori uradnik.

Urh se surovo zakrohota: „Ha, dobro za obesit! Z mojim posestvom in z mojo bogatijo mi je odzvonilo!“ — Uradnik ga pogleduje miločutno in govori z rahlim glasom: „Tvoja usoda je bridka, zelo bridka,

a vendar obupati ni treba! Ako ne moreš kot pošten kmet si služiti kruha na svojem, vživaj ga na tujem; močan si, torej delaj! Delavne roke ne stradajo kruha!“

„Hm! Lep nauk! — Ako nisem mogel delati kot kmet, kaj še-le kot hlapec? Z delom začeti, ne mika me več, sit sem ga; rajši bom hodil po svetu, bom se že kako preživel, če ne dobro, pa slabo!“ Tako je modroval trmoglavast Urh.

Škoda za tebe; pa tvoja glava, tvoji svet; kakor si boš postlal, tako boš ležal! — Z Bogom!“

„Hudič naj vzame vse!“ zarohni Urh in kreneta vsak svojo pot. —

Urha je dolga pot vžejala, torej zopet stopi v krčmo. Sedel je malodane ves dan pri mizi; vsakemu je pripovedoval, kako je bil nekdaj bogat, zdaj pa mora s trebuhom za kruhom. Židje so ga vzeli v svoje naročje, toda pritiskali so ga tako hudo, da so mu vse, kar je imel, iztisnili. Pustili so mu samo ubogo kožo.

Proti večeru se je začela krčma polniti z vsakdanjimi navadnimi gosti, uradniki, trgovci itd. Urh dokaj napolnjen, vinskega dnha, zaspi pri mizi in začne smrčati. Gostje ga kmalu preženo iz hiše.

Urh poplača svoj dolg ter hoče sam oditi. Ko pa misli stopiti čez prag, strese se samega strahu — došel je žid, njegov krvos. Urh hoče steči, toda noge mu odpovedujejo; hoče se ga ogniti, toda srd v sreju mu tega ne pusti. Krčevito stiska roke, ne more se premagati. Skoči na svojega sovražnika in divje se penče vpije, tuli: „Me li poznaš, ti prokleta judovska pijavka?“

„Kaj bi vas ne!“ odgovori mirno skopuh, dobro vedoč, da se danes ne gre šaliti z Urhom. „Kaj pa hočete od mene? Jaz sem vam posodil in zdaj sem plačan; torej nimava nič več skupaj.“

„Ti si plačan, jaz pa še ne! Hočem si zdaj plačati sam!“ zareži s srdito togoto Urh.

Žid se ga otepe ter skoči v gostilno in se vsede k svojim prijateljem. Urh za njim. „Gospodje! vpije pijani Urh, „jaz vam hočem povedati kratko zgodnico. — Bilo je pred dvemi leti, ko sem jaz sedel v tej gostilni kot imovit kmet. Moja hiša je pogorela, rabil sem denar za novo in tedaj se mi ta žid ponudi, da me bo založil z denarjem, katere mi je dal na posodo, in sicer po 48 procentov! In zdaj sem

upanja in nad. Po običajnih pozdravih je nato g. nadzornik podal kratko in jedrnatoporočilo o nadzorovanju šol v tem okraju, čigar referat je vse učiteljstvo pazljivo in pozorno poslušalo. Temu referatu je še sledilo deset drugih referatov učiteljstva, kateri so bili dobro izdelani ter zanimivi; posebno pa nam je bil vsč referat tov. Ferjana. Med vso konferenco je vladala lepa disciplina; a kolikor bolj smo se bližali koncu, toliko bolj je šumelo in vršelo med liberalnim učiteljstvom, kakor med čebelami, če jih razdražiš. Ko smo pa prišli do določitve šolskih knjig za bodoče leto 1914/15, tedaj se vzdigne stari že izkušeni general liberalnega „Generalštaba“ s svojega sedeža, ki med drugimi tudi predlaga, da se sme in če kdo hoče (to je tolikokrat ponavljal, da so nas že ušesa bolela), vpeljati Krulčeva: „Moja prva čitanka“ ali Widrovo: „Moje prvo berilo“. Zadel je v sršenovo gnezdo. Celo nekateri njegovi lastni tovariši liberalnega kalibra, so ga na cedilu pustili, ki so bili s Slomškarji mnenja, naj ostane pri starem. Vzroke, zakaj so bili nekateri pro, drugi contra Wider, ne navajam, ampak vprašam le „Generalništab“ liberalnega učiteljstva: Ali se ne smešite sami sebe, ko ste za Widrovo: „Moje prvo berilo?“ Znano vam je, da je ta knjiga tiskana v Učit. tiskarni, iz katere prihaja toliko slabega čtiva za našo slovensko mladino in naš narod! Kdo more naročevati knjige v Učit. tiskarni, kjer se tiskajo listi, ki imajo najsumljivejše znake srbskega prijateljstva?! To je mogoče le v vašem taboru. — Rezultat te debate je bil, da sme, kdor hoče, vpeljati eno ali drugo knjigo, vendar ne prej, dokler temu ne pritrdi deželni šolski svet.

Prišli smo do volitve enega namestnika v c. kr. okr. šol. sv. vsled razveljavljene izvolitve g. M. Clarici pri zadnji učiteljski okrajni konferenci in do volitve stalnega knjižničnega odbora. — Prvikrat smo Slomškarji naskočili liberalno trdnjavo in zahreščalo je zidovje ter se precej potreslo; da, malo je manjkalo, in ležalo bi bilo v razvalinah. Pri strastni agitaciji, ki so jo vpriporili razni možakarji liberalne organizacije, so ostali kandidatje katoliške organizacije Slom. zveze za par glasov v manjšini. Rezultat je bil sledeči: Stalni odbor: **naši 31, nasprotniki 33**; knjižnični odbor: **naši 32, nasprotniki 33 glasov**. Tri tovarišice Slom. zveze niso volile, ker so ostale vsled bolezni doma. — In vzdignili so se stari očka, nagubančili svoje čelo, pogledali po dvorani, češ: Ali boste držali disciplino, katero mi, vaši liberalni generali od vas zahtevamo? In srep po-

jaz revež pognan iz hiše, ta se pa masti z mojim lepim gruntom!“ — Jud se mu pa škodoželjno posmehne. Urha pa to silno razkači. Divje zakolne, zažene se na sleparja ter ga podere z nožem na tla! „Tukaj imaš, pošast!“ kriči ves besen, ko se žid valja v svoji krvi. To se je tako nagloma zgodilo, da okoli stoječi še pomagati niso mogli. Urh pa le še kriči: „Pijavka, imaš li sedaj dosti? Tudi jaz sem plačan! Ha, ali ni nobenega, da bi me gnal v zapor?“

Ni bilo treba dolgo čakati. V eni uri je sedel Urh dobro vklenjen v ječi. — Obiščimo ga v ječi! — V težko železje okovan sedi in srpo gleda pred-se moždivjega obnašanja. Lasje in brada mu ježe na vse strani, kakor bi se stepli med seboj, obraz je odet z nagrbančenimi lici, izpod čela se svetijo grozne črne oči! Poleg njega je vrč sparjene vode in kos črnega kruha. — „V ječi!“ — Zaprt!“ mrmlja večkrat grozno sam s seboj. Glava mu pade mej roke — morebiti se joka. Vendar ne! Njegove ustnice proklinjajo! „Zaprt; kot ubijalec obsojen!“ vpije čestokrat! Urh grozi sam s seboj, češ, hitro se ti je izpolnila želja in postal si hudobnež! —

(Dalje sledi.)

gled generala je omamil učiteljstvo, zlasti nežni spol, da je kar od strahu zatrepotalo. Ko so se po nekoliko trenutkih zavedli, so še-le spoznali, kaj se je zgodilo, da so komaj ušli pretečemu poginu, v katerega so jih hoteli vreči ti preklicani Slomškarji. Upamo pa, da se liberalno samodržstvo, kateremu je Slom. zveza trn v peti, ne veseli svoje ne preveč sijajne zmage. Kakor mrzel curek na razdražene živce — je vplival izid volitev na „Generalštab“ liberalnega učiteljstva; eden izmed njih je baje celo zbolel vsled tega izida, da je moral iti domov.

Tu smo zopet opazili zvezo liberalcev z Nemci. V c. kr. okr. šol. svet volijo tudi namreč z nami Nemci-učitelji tega okraja. O, da bi vi videli poklone in priklone ter stiskanje rok liberalnih učiteljev ob prihodu Nemcev v dvorano! Smešno je bilo to gledati! — S pomočjo Nemcev ste zmagali vi, liberalni agitatorji-učitelji, pri volitvi v c. kr. okr. šol. svet! In kakor je naše ljudstvo že tolikokrat obsodilo zvezo liberalcev z Nemci, enako, da, še bolj obsojamo mi vašo zvezo z nemškimi učitelji! — Da, povemo vam na glas: Prvikrat smo naskočili vašo trdnjavo, malo je manjkalo, da ni padla; upamo pa, da vam pri prihodnji konferenci vse povrnemo z obrestmi vred, kar je pa seveda tudi „v božjih rokah“. Ali ne, gospodje „generalštaberji“?

Konečno je še g. nadzornik pohvalil učiteljstvo za delovanje na šolskem polju ter ga bodril k vztrajnosti za dobro vzgojo naše mladine. Odpevši cesarsko pesem, smo odšli k „Štemburju“ v Kandijo na kosilo, katerega smo bili v resnici potrebni po tako dolgem zborovanju. V veseli družbi nam je le prehitro potekel čas, da smo se morali raziti, želeč eden drugemu: vesele počitnice. Somišljeniki in somišljenice Slom. zveze: po začrtani poti v duhu Slomškovem naprej do končne zmage! Z Bogom v boj za krščansko vzgojo naše mladine!

## Gospodarstvo.

### Nasvet našim čebelarjem pred ajdovo pašo.

Okoli Velikega Šmarna vsakega leta pripeljejo v naše vinorodne kraje v okolico Novega mesta čebelarji iz sosednjih hribovitih kočevskih, ribniških in velikolaških krajev na tisoče panjev v ajdovo pašo in jih pustijo tukaj do Malega Šmarna. Tukajšnji čebelarji se pritožujejo zoper to uvažanje, ne toliko zaradi pomanjkanja paše, ampak zaradi ropanja in ž njim združene škode, ki jo dostikrat povzročujejo tuje čebele. Ker imajo vsi čebelarji v Avstriji že od vladanja preslavne cesarice Marije Terezije postavno zajamčeno dovoljenje, da smejo neovirano prepeljavati čebele v ajdovo pašo, zato se jim to ne more prepovedati. Pač pa svetujemo našim čebelarjem v njih lastno korist sledečo samopomoč. Sosedni čebelarji pripeljejo v ajdovo pašo navadno le močna ljudstva, kajti koncem julija so imeli doma najboljšo pašo in so na vrhuncu razvitka. Tudi pričakujejo le od močnih ljudstev ugodnega uspeha, da se jim splača trud, stroški, in jim kaže še dobiček. Pri nas v dolinah so čebelarske razmere v tem času drugačne. Glavna sponladanska paša mine tu — po košnji — že začetkoma julija in od tedaj nadalje do ajdove paše in cvetenja otave primanjkuje našim čebelam živeža. Kolikor imajo prihranjene zaloge, porabijo za izrejo mladih čebel, potem lačne stikajo po žitih, travnikih in gozdih. Zato v tem času navadno močno pade množina ljudstva v panjih.

Tudi trpijo mnogi čebelarji v svojih čebelnjakih brezmatična ljudstva. Ako tuja, močna čebelna ljudstva začutijo te razmere in jim narava takoj pri prevozu ne nudi dovolj paše, stikajo okoli naših čebelnjakov, in ko naletijo na taka slabotna ali celo brezmatična ljudstva, takoj jih na-

padejo in začne se ropanje in klanje. Enako se zgodi, ako drže naši čebelarji stare, razpokane panje, iz katerih v vročih poletnih dneh izduhteva močan, meden duh, ki privabi domače in tuje čebele na rop. Še huje je, ako ob koncu ajdove paše ta hipoma poneha ter je vroče in soparno vreme. V tem času med silno diši. Ta privabi čebele in kakor hitro opazijo brezmatična ali slabotna ljudstva ali razpoke pri panjih, nastane srdit boj na življenje in smrt. V obrambo teh razmer ne pomaga drugo sredstvo, kakor da si mi čebelarji v dolinah pripravimo za čas uvažanja tujih čebel tudi močna ljudstva, kar na priprost način dosežemo s špekulativnim krmljenjem čebel od druge polovice julija do ajdove paše. Zato rabimo med ali pa sladkorno tekočino. S takim krmljenjem dosežemo močna ljudstva, ki se zamorejo krepko v bran postaviti vsakim roparicam, ki pa tudi ajdovo pašo veliko močneje izkoriščajo tako, da imamo po ajdovi paši tudi mi enako močne in težke panje, kakor naši sosedni čebelarji, ki so jih s trudom in stroški v pašo pripeljali. Kdor pa v svojem čebelnjaku trpi brezmatična ljudstva in ima razpokane panje, temu pa ni svetovati. Takega zamore samo skušnja izučiti ali pa tudi ne. A. Lapajne.

### Naše črešnje.

Letos je posebno ugodno leto za koščičasto sadje. Črešnje so obilo obrodile, češplje pa obetajo bogat pridelek. Črešnje imamo sicer povsod, toda nekateri kraji Dolenjske in Belokrajne so posebno bogati drevja te vrste. V nekaterih krajih črešenj ne upoštevajo in sicer večinoma zaradi tega, ker otroci že vse oberejo, predno je je še imel posestnik sam priliko sad pokusiti. To pa opazujemo le tam, kjer je malo tega sadu. Kjer premore vsaka hiša svoje drevo, ozir. celo več dreves, ni videti, da bi segali otroci po tujem imetju. Ako tedaj črešnje korajžno naprej sadimo in cepimo, bomo to zlo gotovo najhitreje odpravili.

Sedaj po končani črešnjevi letini bode pa treba premišljevali, ako ne bi bilo priporočljivo sploh razširiti črešnjeve nasade v posameznih krajih in legah. Na vsak način pa moramo povsod razne samorašne mlade črešnje precepiti v zgodnji pomladi z boljšimi cepiči. Dobro, lepe in debele črešnje prodamo prav lahko v bližini mest. Posebno dobro gredo v denar zgodnje črešnje. Pri teh se niti ne vpraša mnogo po velikosti in lepoti, samo, da so količkaj dobrega in prijetnega okusa. Prav lahko dobimo tudi kupca za velike, svetlorudeče črešnje z vinskokislom okusom. Te vrste črešenj, ki jih imenujejo večinoma „vinske črešnje“ ali pa tudi „furlanke“, so posebno priljubljene pri meščanskih gospodinjah za ukuhanje. V večjih mestih, kakor v Ljubljani, Gradcu, na Dunaju in v Reki, je vedno pomanjkanje dobrih, okusnih črešenj.

Že letos so prišli v nekatere naših krajev Vipavci, da so nakupovali črešnje in izvažali v druge kraje. Klub temu, da so plačevali za sad skromne cene, so bili naši posestniki s skupičkom zadovoljni. Poznam posestnike, ki so skupili po parsto kron za črešnje. Nekateri so mi celo zatrjevali, da so dohodki črešnjevega drevja višji od onih vinske trte. Videl sem celo v novomeški okolici drevo, ki je vrglo 100 kron dohodka letošnje leto.

Eksport črešenj je pa mogoč le tam, kjer je dobiti velike množine dobrega blaga. Kakor so za domačo kupčijo priznane svetle črešnje, tako neprimerne so za razpošiljanje. Za eksport so najbolje temne črešnje s hrustljatim mesom. Črešnje, katerim se odtiski ne poznajo tako hitro.

Pa tudi doma se da črešnja porabiti na različen način. Skrbna in umna gospodinja bo nekaj črešenj ukuhala v sladki vodi za posebne prilike ali pa tudi, da lahko postreže kakemu bolniku. Vsaka

gospodinja pa zna nekaj črešenj shraniti za pozneje s tem, da jih posuši. Sušenje večjih in mesnatih črešenj za domačo porabo je prav hvaležna stvar, ker nam jih ob ugodnem vremenu posuši večinoma solnce. Zelo sočne črešnje (n. pr. „belice“) sicer niso za sušenje, pustimo jih pa na drevju, da dobro dozore, potem jih pa namočimo in pravočasno otisnemo. Na ta način dobimo nekoliko grenkljasto, toda zelo prijetno pijačo, katera je posebno priljubljena v vročem poletnem času. Priporočam dosti bolje napravo take domače pijače, kot pa kuhanje žganja, ki je le združeno z obilimi stroški in da malo koristi, ker se črešnjevo žganje le težko proda.

Videl sem pa tudi marsikje pegave črešnje. Ako napade te vrste palež (monilia fructigena) črešnje prav zgodaj, ostane sad droban in nerazvit. Navadno pravijo, da so to zaprtki, ki obvisijo ves čas na drevju, dokler ne popadajo na tla. To bolno sadje ne smemo nikakor trpeti ne na drevju in tudi pod drevjem ne, drugače se nam bolezen preveč razpase. Te „zaprtke“ je treba pobrati ozir. obrati in v ognju uničiti. Kjer pa je veliko te boleznio paziti, naj se drevje na pomlad, predno odžene, poskropi s prav močno, modro galico (3—5%). V krajih, kjer je ta bolezen močno razširjena, ne napade samo sad, temveč tudi vršičke, ki se potem sušijo. R. Zdolšek.

## Politični pregled.

**Mobilizacije v Srbiji in Italiji.** Srbija pošilja svoje čete na bosensko mejo. Na kolodvorih se vrše velike priprave za prevoz čet. Rezervistov bo vpoklicanih okoli 60 do 70 tisoč mož. V Italiji se vrše priprave za vkrcanje in prevoz čet v Albanijo. Več polkov je bilo mobiliziranih. V tirensko morje so odpluli trije dreadnoughti in več križark.

**Albanski vstaši** so obstreljevali našo ladjo „Franc Jožef I.“, ko je plula ob albanski obali. Napad je trajal tri četrt ure; potnikov se je lotilo veliko razburjenje.

**Delovanje trojnega sporazuma** Francije, Rusije in Anglije je zadnji čas zopet bolj intenzivno. Predsednik francoske republike Poincaré gre v Petrograd, da zopet utrdi zvezno razmerje med Francijo in Rusijo, katero se je pred kakimi 20 leti pričelo. Francija se trudi Anglijo pritegniti za vsako ceno tudi na morju na-se in Rusijo, zasledujoč politiko, Nemčijo in Avstrijo kot njeno zaveznico popolnoma osamiti in okrog in okrog obkoliti z nasprotnimi državami. Po celi Evropi se vedno kriči po novih oboroževanjih, ljudstvo pa ječi pod težkimi bremenii, dokler ne bo lok preveč napet počil.

**Rusija za Srbijo.** Listi pišejo, da se bo Rusija na vsak način zavzela za Srbijo in ji bo tudi dala navodila, kako naj odgovori na korake Avstro-Ogrske v Belgradu.

**Resen položaj.** Načelnik generalnega štaba Konrad pl. Hötzenndorf, ki je, kakor smo poročali, bival že 14 dni na dopustu v Innichnu na Tirolskem v pustiški dolini, je nenadoma prekinil dopust in se je telefonično pozvan 20. t. m. vrnil na Dunaj. V klubu ogrske vladne stranke je 20. t. m. zboroval improviziran ministrski svet. Po posvetovanju ministrov je oddal zapisnikar več brzojavk, ki se baje tičejo velevažne zadeve. Vojni minister Krobatin je tudi prekinil svoj dopust in se povrnil na Dunaj, kjer uraduje in je imel že več konferenc. Naši koraki bodo v najkrajšem času v Belgradu podvzeti. Odgovor se bo baje zahteval v 48. urah.

**Zahteve Avstro-Ogrske proti Srbiji.** Po mnenju nekterih poučenih politikov bo naša zahteva odločna in resna. Obsegala bo dve glavnii zahtevi, ki boste na eni strani juridičnega, na drugi pa strogo političnega značaja. V kolikor se tiče zahtev juridičnega značaja, je izven vsakega dvoma, da bo Srbija v to privolila brez

vsakega odlaganja. Gre namreč za izvedbo kazenske preiskave v Belgradu oziroma Srbiji, da se eventualni sokrivci v Srbiji zaslišijo in strogo kaznujejo. Politična vsebina demarše bo vsekakor dalekosežnejšega pomena. Avstrija bo zahtevala v tem oziru od Srbije primernih garancij proti vsesrbski propagandi in bo stavila več konkretnih predlogov, kakor: razpust srbskih organizacij, ki so bile ustanovljene na temelju velikosrbske ideje, postopanje proti priseljencem iz Avstrije in njih strogo nadziranje, dalje ustvaritev zakona proti anarhističnim in nacionalističnim komplotom in ustanovitev skupne avstro-srbske obmejne policije, ki naj bi preprečila vsako prehajanje sumljivih elementov iz Avstrije v Srbijo in narobe.

**Spopadi na bolgarsko-rumunski meji se nadaljujejo.** Na obeh straneh je že več ranjencev in tudi nekaj mrtvih. Rumunski brzojavni urad poroča, da so napadli bolgarski vojaki rumunsko stražnico. Napadeni Rumuni so se umaknili za svoje utrdbe, nato pa so začeli streljati na bolgarske vojake, od katerih so tri usmrtili, več pa ranili. V Bukarešti vlada radi teh dogodkov veliko ogorčenje proti Avstriji, ki ji očitajo, da ona hujska Bolgare proti Rumunski. Bolgarsko poslanstvo je v Bukarešti močno zastraženo, ker se vlada boji, da ne napade razjarjena množica poslaništva, kar bi imelo zelo resne posledice. Na meji se zbira bolgarsko vojaštvo in se postavljajo topovi, ki jih prevažajo avstrijske ladje.

**Srbija se oborožuje.** Listi poročajo, da polagajo srbske ladje v Donavi mine, in da se pošilja iz Kragujevca strelivo na mejo. Istotako pravijo, da se ne oborožuje le Srbija, temveč tudi Črnagora, ki ob meji na gori Lovčen zbira svoje čete. Do sedaj je baje na Lovčenu zbranih do 10.000 Črnogorcev, ker se je raznesla vest, da se misli Avstrija polastiti Lovčena.

**Cesar je odobril noto,** ki jo izroči avstrijska vlada v Belgradu. Nota se odpošlje v četrtek, po povratku zunanjega ministra grofa Berchtolda iz Solnograda, našemu poslaniku v Belgradu, ki jo izroči takoj kakor hitro se vrne ministrski predsednik in zunanji minister Nikola Pašić s svojega agitacijskega potovanja po notranji Srbiji.

## Poštena deklica

stara od 15 let naprej se sprejme kot učenka v trgovino s prekajenim mesom pri **Iv. Kafrle** v Rudolfovem. (71)

## Domače in tuje novice.

**Premeščeni** so med drugimi č. gg. kaplani: Franc Hočvar iz Stopič za ekspozita v Ustje; Anton Černugelj iz Črnega vrha nad Idrijo v Stopiče; Peter Likar iz Št. Jerneja za župnega upravitelja na Goro pri Idriji; Josip Rogelj iz Kostanjevice v Št. Jernej; Ivan Šešek iz Kočevja za žup. upravitelja v Nemško Loko; Jernej Hafner iz Vel. Lašče v Kranj; Franc Kovačič iz Loškega Potoka v Vel. Lašče. — Nameščeni so č. gg. semeniški duhovniki ozir. novomašniki kot kaplani: Franc Lovšin v Loškem Potoku, Maksimilijan Stanonik v Kostanjevici, Franc Sušnik v Kočevju.

**Osebnostna vest.** P. Avgustin Koch, general usmiljenih bratov iz Rima je te dni obiskal tukajšnji konvent v Kandiji. Ogledal si je tudi cesarice Elizabete žensko bolnico. O obeh zavodih se je pohvalno izrazil.

**Kmetijsko-nadaljevalnega tečaja za ljudske učitelje,** ki se vrši sedaj na kmetijski šoli na Grmu, in ki traja 5 tednov, od 20. julija do 22. avgusta, se udeležuje sledečih 25 učiteljev: Ferjan Gustav, nadučitelj na Dvoru; Lajovic Albin, učitelj v Mirni; Franke Janez, nadučitelj v Dobrničah; Barle Konrad, učitelj v Metliki; Šušteršič Ernest, učitelj v

Gribljah; Mikolič Ludvik, učitelj v Črnomlju; Dermelj Friderik, nadučitelj v Višnjigori; Lilia Alojzij, nadučitelj na Polšniku; Lamut Anton, učitelj v Čatežu ob Savi; Roštohar Karol, nadučitelj v Velikem Trnu; Schweiger Viktor, učitelj v Dobropoljah; Peterlin Alojzij, nadučitelj v Farivasi; Tomšič Emil, nadučitelj v Ribnici; Schiffner Emil, učitelj na Vrhniki; Ziegler Robert, nadučitelj v Studencu; Lampe Jožef, učitelj v Škofji Loki; Fegic Bogomir, nadučitelj v Planini; Slapšak Julij, nadučitelj v Radovljici; Flere Franc, nadučitelj v Kranjski gori; Pleničar Jožef, nadučitelj v Kropi; Lomšek Anton, nadučitelj v Dolskem; Primožič Janez, nadučitelj v Mekinah; Hlebec Karol, nadučitelj na Ubeljskem; Dolgan Josip, nadučitelj v Mrzlem polju; Kump Rudolf, učitelj v Št. Vidu pri Ljubljani.

**Umrli** je na gradu Otočce poleg Št. Petra pri Novem mestu 18. julija t. m. komtesa Katinka Margheri Commandona v starosti 51 let. — Pokojna je bolehalo dolgo časa ter iskala zdravja tudi v ženski bolnici v Novem mestu. Ker so jej pa bili po božji previdnosti dnevi šteti, prepeljali so jo na grad Otočce, kjer je kmalu zaspala za vedno, prevedena s sv. zakramenti in udana v božjo voljo. Svoje mučne boleznij je prenašala voljno in potrpežljivo. — Pogreb 20. julija je bil zelo slovesen. Pokopal jo je novomeški g. prošt ob asistenci okoliških gg. župnikov ter ob navzočnosti njene matere grofice Jozefine Margheri, njenega brata grofa Rudolfa Margheri in njenih sester grofic Albine, Florentine in Rodrige ter ob navzočnosti obilo najodličnejših gospô in gospodov iz Novega mesta in od sosednjih gradov ter ob velikem številu domačega občinstva. Položili so jo v rodbinsko grobnico v Št. Petru, kjer je dosedaj počival še samo oče pokojne komtese grof Albin Margheri. — Blagi pokojnici kot vedno vstrajni naročnici našega lista želimo od srea, da podeli Bog njeni duši sladki mir in pokoj!

**Prostovoljno gasilno društvo v Kandiji** objavlja za dne 2. avgusta naznanjeno slavnost blagoslovljenja sledeči vspored: 1. Ob 8. uri zjutraj sprejem in pozdrav pred županstvom. 2. Ob 9. uri dopoldne sv. maša in blagoslovljenje parne brizgalne in drugega gasilnega orodja na prostem. 3. Po sv. maši in blagoslovljenju javni obhod z godbo gasilnih društev po Kandiji do začasne orodjarne. 4. Ob 11. uri gasilska vaja s parno brizgalno in drugim gasilskim orodjem. 5. Ob 3. uri popoldne velika ljudska vrtna veselica na Drski na vrtu g. Frana Murna z godbo, srečolovom, šaljivo pošto itd. Za dobro in ceno potrebo bode najbolje preskrbljeno, v šotorih in na prostoru bodo stregle častite dame in gospodične v narodnih nošah. Pri slavnosti in veselici, ki se vrši ob vsakem vremenu, sodeluje slavna godba meščanske garde v Rudolfovem. Vstop prost. Čisti dohodek je namenjen za poravnavo dolga na parni brizgalni in gasilskem orodju. Odbor.

**Deželna gospodinjstva šola v Šmihelu** pri Novem mestu prične novo šolsko leto s 1. oktobrom 1914. Šola je enoletna in traja od oktobra do konca julija. V šolo se sprejme 12 notranjih gojenk. Gojenke stanujejo v zavodu šolskih sester de Notre Dame in plačujejo za hrano in stanovanje po 30 K na mesec. Za gojenke iz Dolenjskega, ki so podpore potrebne, dovoljuje deželni odbor 6 ustanov po 15 K na mesec, to je polovico preskrbnine, ki jo je plačevati redu šolskih sester. Prošnje za sprejem in za ustanove je predložiti do 1. septembra t. l. na vodstvo deželne gospodinjstva šole v Šmihelu p. Kandija, kjer se dobe tudi vsa podrobna pojasnila.

**Koncesijo za kinogledališče** v Novem mestu želi dobiti par podjetnikov in je v to svrhu že prošnja z natančnim načrtom vložena. Podjetje se bo nahajalo v hiši g. mizarja Maloviča.

**Preiskave v Novem mestu.** Pred kratkim se je vršila hišna preiskava pri novomeškem maturantu Gregorcu. Našli so le jugoslovansko časopisje in par razglednic iz Belgrada. Radi brezpomembne opazke v eni tukajšnjih gostiln so orožniki tudi tri druge gospode malo sumili, kar se je pa izkazalo kot neutemeljeno.

**Udarilo** je prejšnji četrtek na Ratežu v posestnika Novaka, ko se je vračal s travnika. Nesel je s seboj železne vile navpik in na njih nekaj praproti, da si je delal streho pred dežjem. Najbrž so strelo privabile ravno te železne vile. Nesrečnik je kmalu nato umrl.

**Prireditve** orlovskega okrožja v Trebnjem se vrši v Trebnjem dne 15. avgusta, orlovskega okrožja Krško pa v Cerkljah dne 30. avgusta.

**Zveza Orlov in S. K. S. Z.** objavlja, da se od 19. julija dalje vrše lahko orlovske prireditve v polnem obsegu; istotako vsaka vrsta drugih prireditvev.

**Za I. hrvaško romanje v sv. deželo** od 1. do 22. sept. t. l. je še nekaj prostorov praznih. Slovencev bo dosti zraven. Kdor želi pristopiti, naj to sporoči do 15. avg. na naslov: Vodstvo I. hrv. romanja v sveto deželo, Zagreb, frančiškanski samostan, ali pa: P. Jeronim Knoblehar, frančiškan, p. Brezje, Gorenjsko.

**Hrvaška vlada za izseljence.** Hrvaškim delavcem se v Ameriki vsak dan slabše godi. Velikanska množica delavcev stoji brez dela in jela na cesti. Zato se je odločila hrvaška vlada, da jih na svoje stroške spravi nazaj domov. Z vsakim parnikom se vrača 20 do 25 izseljencev. Vsekakor lepo spričevalo za hrvaško vlado.

**Bavarska vlada** je prepovedala vse brezverske šole na Bavarskem, v katerih se je imel podučevati brezverski moralni poduk.

**Prebivalci v Bosni in Hercegovini.** Po štetju 1. 1910. je bilo v Bosni in Hercegovini 1.898.044 prebivalcev; ob času okupacije jih je bilo 1.187.158.164. Torej jih je zdaj 739.880 več. Od teh je 825.418 (torej skoraj polovica) pravoslavni Srbov, 434.061 katoliških Hrvatov in 612.137 muslimanov (Slovanov mohamedanske vere).

**Pod vlak** je skočil prejšnji četrtek nadsprevodnik Fran Habicht blizu Gline pri Ljubljani. Ko je tje pripeljal večerni brzovlak, ki je imel pol ure zamude, in je čuvaj prečnice zaprl, so tam čakajoči ostali zunaj prečnice, Habicht pa je stopil v zaprt prostor tik tira. Ko se je že brzovlak bližal, je Habicht naglo vzel iz žepa uro in denarnico, vse to spustil v dežnik, katerega je pustil pri tiru, sam pa se pogнал z glavo naprej pod vlak. Le-ta ga je zgrabil in vlek el s seboj kakih 20 metrov daleč. Pri tem ga je tako razmesaril, da je bil takoj mrtev.

**Velika stavka v Petrogradu.** Dne 20. t. m. je stavkalo v Petrogradu 110.000 delavcev. Ker so motili promet, so se večkrat spopadli s policijo. Delavci so prekucovali cele vozove poulične železnice.

**Uniforme po dalmatinskih srednjih šolah.** S šolskim letom 1914/15 se uvede v dalmatinskih srednjih šolah prisilno uniformiranje. Učenci prvih štirih razredov morajo biti že septembra uniformirani, učenci višjih razredov si morajo nabaviti uniforme do konca letošnjega leta. Revnejši učenci dobe za uniforme državne podpore.

**Zaklad za spomenik zaplenili.** Policija je zaplenila predsedniku srbske radikalne stranke dr. Kratojeviču zaklad za Miletičev spomenik, ki je znašal 17.000 K. Izključeno ni, da je konfiskacija tega zaklada v zvezi s sarajevskim atentatom.

**Velesrbstvo v Berolinu.** Hišne preiskave v Berolinu so dognale, da so tamošnji srbski dijaki člani velesrbske organizacije. Policija pa je izjavila, da zato nima povera proti njim postopati in da prepušča zadevo vseučiliški oblasti.

**Dogodbica iz življenja Fran Ferdinanda.** „Novi Čas“ poroča: Nekoč je bil

nadvojvoda Franc Ferdinand na Goriškem. Obiskal je svetogorsko cerkev in tam pobožno molil. Ko se je vračal s Sv. Gore, je srečal večje število slovenskih romarjev. Nadvojvoda je obstal in se začel z njimi prijazno pogovarjati. Romarji ga niso poznali. Povpraševal je, odkod so, pri katerem polku je kdo služil, kako gre gospodarstvo itd. Ko se je poslovil od romarjev, dal je voditelju 50kronski bankovec in rekel: „Razdelite si to med seboj. Ljubi Slovenci, molite pri Materi božji na Gori za vašega prestolonaslednika.“ — Strme so gledali romarji za njim in se pogovarjali: „Kako dobrega cesarja bomo enkrat imeli.“

**Hišne preiskave v Gorici.** Goriška policija je v sredo popoldan začela s hišnimi preiskavami v goriških liberalnih društvih. Do sedaj ni mogla policija nič sumljivega najti. Goriški poslanci so večinoma protestirali, da se tamošnje Slovence kar pavšalno sumniči veleizdaje.

**Obsojen radi žaljenja Veličanstva.** Pred goriškim okrožnim sodiščem je bil obsojen 26 letni krojaški pomočnik Anton Prezelj iz Podbrda v dvamesečno ječo, ker je nekega dne v pijanosti preluknj al pošto znamko in pri tem rabil besede, ki so vsebovale žaljenje Veličanstva. Kazen je poostrena z dvema postoma.

**Preiskava o velesrbski zaroti.** Kakor poročajo listi, še preiskava v zadevi sarajevskega zločina ne bo kmalu končana. Do sedaj se je namreč baje dognalo, da so napadalci Princip, Cabrinović in Grabeš dobili bombe v Belgradu, kjer so bili tudi instruirani, kako naj ž njimi ravna jo. Dognano je, da so bili v direktni ali indirektni zvezi s srbskim majorjem Pribičevićem in drugimi osebami v kraljevini.

**Demonstracije v Brnu.** Med Čehi in Nemci je došlo pred kratkim do hudih spopadov. Demonstranti so demolirali društvene prostore nemškega društva. Na mnogih hišah, kakor tudi na socialno-demokratski kavarni in nemški dekliški šoli so razbili vse šipe.

**Kaj pripoveduje krošnj ar o rajnem prestolonasledniku.** Ko je bil pred leti krošnj ar v Spodnjem Dravogradu in prodajal vojakom, ki so imeli v bližini vaje, razno blago, pristopil je k njemu tudi mlad častnik. Izbral je raznih drobnarij za kake tri krone. Ko je pa krošnj arju ponudil 10kronski bankovec in mu je krošnj ar hotel dati 7 kron nazaj, častnik ni hotel denarja sprejeti, ampak mu je denar kar pustil. Častnik se je s krošnj arjem izredno prijazno razgovarjal. Vse to se je krošnj arju tako čudno zdelo, da je vendar vprašal bližnje vojake, kdo je ta prijazen častnik. Vojak mu je povedal, da je sam prestolonaslednik Fran Ferdinand.

**Izlet čeških Orlov v Kromeriz** se vrši drugo leto od 4. do 6. julija. Na ta izlet so vabljeni tudi slovenski Orli, ki se bodo po odposlanstvu tudi udeležili. Naše orlovske odseke že na to slavnost naprej opozarjamo, da bodo že naprej skrbeli za udeležbo.

**Poraba kave pada.** V Avstro-Ogrski je konsum padel za 2 dkg na osebo in leto. V Nemčiji za 33 dkg, v Belgiji za 2 kg 39 dkg, v Združenih državah 48 dkg. V Franciji in Italiji pa se je konsum kave povečal. Zmanjšan konsum se pripisuje večji uporabi čaja in raznim kavinim nadomestkom.

**„Narodne igre“** je začela izdajati „Slovenska Straža“ v Ljubljani. Prvi zvezek je ravnokar izšel in obsega: „Vmeščenje Valuka“ za gorotanskega kneza in vojvodo pri Gospe Sveti na Koroškem okoli leta 620. po Kr. rojstvu s staroslovenskim poganskim obrednim praznikom, in „Štempihar“, zgodovinski igrokaz v treh dejanjih. Vprizoritev obeh iger je dovoljena, ako se kupi prvega zvezka vsaj 12 izvodov. Naročajte prvi zvezek „Narodnih iger“, pripravite se za jesensko sezono na naših odrih. Prvi zvezek velja samo 80 v, po pošti 10 v več in se dobi samo pri Slovenski Straži v Ljubljani.

**Sadje v Bosni.** V Bosni se obeta dobra sadna letina; pričakovati je posebno dosti češpelj, orehrov, jabolk in hrušk. Informacije o nakupu svežega sadja daje trgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu.

## Dopisi.

**Šmihel pri Novem mestu.** Da ne bo zmešnjave, naznanjam, da bo cerkveno opravilo pri sv. Ani, kakor druga leta, tudi letos dve nedelji po vrsti ob 10. uri dopoldne, in sicer 26. julija in 2. avgusta. Pridite na prijazno trato v priljubljeno cerkvico Marijine matere sv. Ane.

Štefan Terškan, župnik.

**Iz Stopič.** Še ne tekom dveh let so pri nas štiri osebe dobile koncesije za gostilničarsko obrt. Drugod skušajo glavarstva število gostiln omejiti, pri nas pa je ravno nasprotno. Ali se mogoče misli s tem pomagati revnim krajem, da se dovoljujejo vedno nove gostilne, da se daje ljudem vedno več prilike za pijačevanje, zapravljanje in pretepe? O tem nam priča zadnji pretep, ki se je zgodil ob zadnjem žegnaniu, ko so dobili sokrivci po več dni zapora in en mož kazni v denarju okoli 30 kron. Bog nas vari vsaktere gostilne, kjer se gostilničar ne briga za poštenost in kjer se najraje zbira razuzdana mladina, da lahko streže svojim strastem. Pošteni, krščanski ljudje hodimo, če je potrebno, le v poštene gostilne! — Črešnje so bile letos tako obrodile, da še stari ljudje skoraj ne pomnijo, da bi bilo kdaj toliko črešenj. Tudi drugo sadje, razen jabolk, se letos obeta. Lepo kaže tudi trta, kjer ni škodovala toča; največ škode je napravila toča 4. julija v vinski gorici „v starih“, kjer je vzela polovico grozdja. Treba bo misliti, kako se bo vino jeseni prodalo. Pametno bi bilo, da se ustanovi v Novem mestu vinska zadruga kakor je že v Vipavi; tako bi se naše vino prodajalo tudi v kake tuje kraje. Če bomo vinski pridelek vedno doma porabili, potem res ne velja obdelovati vinogradov. — Na Dolžu čakamo šole že več kot deset let, pa je še vedno ni; drugod jim šole vsiljujejo, pri nas pa vedno prosimo zanj, pa ostane vedno le pri samih obljubah in besedah.

**Prečina.** V nedeljo 19. t. m. je priredilo tukajšnje izobraževalno društvo predavanje o rajnem prestolonasledniku Fran Ferdinandu. G. dr. Anton Ogrizek iz Novoga mesta nam je tako jasno in točno obrazložil življenje visokega pokojnika, da so bili vsi poslušalci ogorčeni nad podlostjo in zlobnostjo tistih časopisov — ne izvemši slovenskih liberalnih — ki se drznejo tako pisati, da ne obsojajo brezsrčnih zločincev, ampak jih celo skušajo ščititi. Dalje nam je pokazal g. govornik, da je bil pokojni nadvojvoda vzor katoličana tako doma, kakor tudi v javnosti. G. svetnik Šmidovnik je pokazal, kako se dandanes zlasti mladina zapeljuje po „faliranih“ študentih in slabem berilu. Zato vnovič kličemo: „Proč z liberalnimi časniki!“ Dvorana je bila polna poslušalcev, ki so dali duška svojemu ogorčenju. G. predavatelju dr. Ogrizku smo prav hvaležni in se mu na tem mestu prav toplo zahvalujemo.

## Gospodarske drobtine.

**Žetev žita.** Ječmen in rž sta požeta in tudi pšenica je že večidel v kozolcih. Nenavadna moča nam je napravila precej škode. Ne le, da je pšenica trpela že od kraja zaradi rje, je pozneje tudi polegla, tako, da je letošnja žetev otežkočena in vrh tega manj izdatna. Vzlic temu bo pa zrnje boljše kakor se je mislilo spričo navedenih neugodnosti.

**Letošnja otava** obeta biti zopet lepa. Po dolgotrajni spomladni moči se je vsak bal poletne suše. Toda prišlo je drugače. Otava se vsled obilne moče lepo razvija in bo dala dobro košnjo.

**Veliko češpelj.** Češplje so letos po Dolenjskem prav rodovitne. Sedaj nastopi

za nas glavna skrb, da jih tudi dobro v denar spravimo. S kuhanjem žganja si ne bomo dosti pomagali. Najbolje bo, da jih dobro prodamo ali pa doma obračamo za sušenje ali pa za napravo češpljeve mezge (povidel), ki je izvrstna za staro in mlado. Na Češkem je povidel glavni in najvažnejši češpljev izdelek, ki se rabi v domači kuhinji, in ki se da tudi prav dobro prodati. Pa tudi po drugih deželah, kjer je dosti češpelj, delajo tako. Posnemajmo jih tudi pri nas! Zganimo se in skrbimo v naprej za primerno uporabo češpljinega sadu, da jih ne bo treba nazadnje za vsako ceno proč dajati!

**Pomanjkanje mleka v okolici in v mestu.** V Novem mestu se prav sedaj čuti pomanjkanje mleka in mlečnih izdelkov, to pa vzlic temu, da se je ustanovila na Grmu mlekarna in da znaša cena litra po 20 h. To kaže, da je treba naše mlekarstvo še naprej izboljšavati, zlasti v bližnji okolici mesta.

## Belokranjski - vestnik.

**Iz Semiča.** Stekli pes je obgrizel osem drugih psov in eno kokoš. Nazadnje pa se je pes zagnal v eno deklico in jo po licu neusmiljeno obgrizel. Deklico so prepeljali takoj v bolnico. Pse bodo seveda postrelili, a ne morejo vseh dobiti. Glavarstvo je takoj proglasilo v Semiču pasji kontumac.

**Poštnega sela** je dobil c. kr. poštni urad v Gradcu za naslednje vasi: Podzemelj, Zemelj, Grm, Otok, Primostek, Krivoglavec, Zgornja Dobravica, Spodnja Dobravica, Gršiče, Vranoviči, Klostet, Škričje, Krasinec, Spodnje Griblje, Zgornje Griblje, Crkvišče, Prilozje, Boginja vas, Boršt in Kapljišče. Občina Griblje se je torej odcepila od črnomaljskega dostavljalnega okraja in se priklopila k poštnemu okraju Gradac.

## Ameriški novičar.

V Lloydellu Pa. se je 22. junija poročil rojak Lojz Švigelj z Ano Zalar. — V Onnalinde Pa. je štajerskega rojaka Franca Per neki Dolenjec v salonu pahnul tako nesrečno, da si je prvi prebil lobanjo ter na mestu umrl. Krivec je pobegnil. Zopet delo alkohola.

## Loterijske številke.

Gradec, 22. julija 21 10 37 77 71

## Dražbeni oklic.

E 311/14  
9

Dne 19. avgusta 1914 dopoldne ob polu 10. uri bo pri tem sodišču v izbi št. 8 na podstavi odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Daljni vrh vl. št. 176. hiša, svinjak, kašča, hlev, pód, kozolec, 8 njiv, 3 gozdovi, 1 vrt in 2 travnika s solastninsko pravico po 1/13 do vl. št. 207 in po 1/11 do vl. št. 203 te k. o. Cenilna vrednost 10.500 kron. Najmanjši ponudki 7000 kron. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 12. junija 1914. 67

## Priden, zdrav vajenec

se takoj sprejme v knjigovoznico pri J. Krajec nasl. v Novem mestu. — Ozira se le na domačine: novomeške ali iz bližnje okolice.

## Posestvo

obstoječe iz hiše in vsega gospodarskega poslopja, se za vredno ceno takoj proda. Zraven je lep vrt, polje in velik gozd ter dobro obdelan vinograd, ki letos posebno dobro kaže. Vse posestvo leži ob cesti blizu nove postaje Uršna Sela. — Lahko se tudi vse skupaj in takoj vzame v najem za pet let, seveda z vsemi sedanjimi pridelki. — Natančneje se izve pri

Leopoldu Potisek, vas Šice 32, pošta Toplice (Dolenjsko). 66-3-2

## Pojasnilo.

Podpisana vljudo naznanjata slavnemu občinstvu iz Kandije in okolice, da izvršujeta, kakor do sedaj, tudi nadalje nespremenjeno

## dimnikarska opravila

in sicer v celem okraju našega okr. glavarstva ter se toplo priporočujeta v velecenjeno naklonjenost tudi v bodoče. — Vse morebitne nasprotne trditve so kaznjive, ker so povsem izmišljene.

Odličnim spoštovanjem

Viljem in Franc Bernard,

dimnikarska mojstra.

NOVOMESTO, 3. julija 1914.

61-3-3

## Naznanilo.

Podpisani vljudo naznanjam, da sem otvoril v hiši g. Illowsky v Rudolfovem, Glavni trg šte. 100 prodajalno

## s prekajenim mesom in suhimi klobasami.

Ob enem bodem imel na razpolago dobro mast in špeh, salami in vse drugo v to stroko spadajoče blago, kakor tudi vedno sveže in suho sadje ter kruh.

Ker sem si pridobil pri najboljših mojstrih prekajevalcih vso potrebno znanost v tej stroki, se bodem vsikdar potrudil, slavno občinstvo iz mesta in okolice solidno in z zmernimi cenami vsestransko najboljše postreči in se prav toplo priporočujem v cenjeni obisk.

Odličnim spoštovanjem

2-14-6

Ivan Kafrle,

prekajevalec in trgovec s suhim mesom v Rudolfovem.

## P. n. občinstvu na znanje!

Meščanska korporacija v Kostanjevici si je napravila najnovejše vrste

## mostno tehtnico.

Vabi se prodajalce in odkupovalce, da jo v vsakteri potrebi vporabljajo, ker je jako točna in z vtiskom naznanja težo na karti.

Do novega leta 1915 se bode v kostanjevskih sejnih vagalo brezplačno.

Kostanjevica, dne 21. julija 1914.

Ivan Gliha,

načelnik.

70-2-1

## Pridnega učenca

kateri ima veselje do špecerije, in je dovršil vsaj dva gimn. razreda — in pa 69-0-1

## poštenega hlapca

za trgovino, sprejme takoj tvrdka M. Seidl. nasl. Brata Kobé v Novem mestu.

Uradnik s tremi osebami želi pristojno

## stanovanje

68-0-1

iz dveh sob, kuhinje, drvarnice in podstrešja — do 1. oktobra t. l.

Kdor ga odda, naj javi na glavarstvo št. 3.

## Alfons Oblak — Novomesto

priporoča svojo

## bogato zalogo špecerije, galanterije in črevljev.

Glavna zaloga tržaškega dvozvezdnega petroleja ter jedilnega olja znamka „Minerva“. — Zahtevajte vzorce od riža, kave itd., katere pošljem na željo prav rad franco in poštne prosto.

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Na drobno in debelo!

65-10-3

## Vsakdo mora zadeti!

400.000 in 200.000 frankov znašajo glavni dobitki turških srečk.

6 žrebanj vsako leto! Prihodnje žrebanje 1. avgusta.

475.000 oziroma 375.000 kron, ozir. frankov in lir znašajo vsakoletni glavni dobitki skupine 5 oziroma 3 izbornih srečk.

13 oziroma 9 žrebanj vsako leto! Prihodnje žrebanje 1. avgusta.

Mesečni obrok od K 4 — naprej. — Za cenjene naročnike določene so nagrade in premije!

Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“

Valentin Urbančič, Ljubljana 3.

62-3-3

## Popolnoma varno naložen denar.

## HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4<sup>3</sup>/<sub>4</sub> %

1-0-15

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.